

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Το ακόλουθο παράρτημα δεν αποτελεί μέρος της ανάλυσης και των προτάσεων της ECRI ως προς την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα

Η ECRI, σύμφωνα με την ανά χώρα διαδικασία της συμμετείχε σε έναν εμπιστευτικό διάλογο με τις αρχές της Ελλάδας κατά την σύνταξη του πρώτου προσχεδίου αυτής της έκθεσης. Ένας αριθμός σχολίων των αρχών ελήφθησαν υπόψη και ενσωματώθηκαν στην τελική έκδοση της έκθεσης (η οποία εκτός και αν υποδεικνύεται διαφορετικά, λαμβάνει υπόψη μόνο εξελίξεις μέχρι τις 18 Ιουνίου 2014, ημερομηνία της εξέτασης του πρώτου προσχεδίου).

Οι αρχές ζήτησαν επίσης να αναπαραχθεί η παρακάτω άποψη ως παράρτημα της έκθεσης.

Παρατίθενται κατωτέρω σχόλια Ελληνικών Αρχών επί της Έκθεσης της ECRI που συνετάγη στο πλαίσιο του Πέμπτου Γύρου Παρακολούθησης, κατόπιν επίσκεψης αντιπροσωπείας της Επιτροπής στην Ελλάδα, 10-14.3.2014

ΣΥΝΟΨΗ

Σελ. 7, παρ. 11

Η φράση «Παρά το γεγονός ότι οι ελληνικές αρχές αναγνωρίζουν την ανάγκη για καταπολέμηση του ρατσισμού, δεν υπάρχει ολοκληρωμένη και πολυτομεακή στρατηγική, ικανή να αντιμετωπίσει τις βαθύτερες αιτίες του, με την συμμετοχή των εταίρων της κοινωνίας των πολιτών στην μάχη κατά του ρατσισμού» είναι ασαφής και ατεκμηρίωτη.

Σελ.7, παρ. 12

Δεν είναι ορθό ότι η “επίσημη καταδίκη” πράξεων ή λόγων μισαλλοδοξίας είναι ανεπαρκής. Σε πολλές περιπτώσεις Έλληνες αξιωματούχοι έχουν δημόσια και κατηγορηματικά καταδικάσει τέτοιες συμπεριφορές. Βλ. ειδικότερα σχόλια επί παρ. 41-45.

Σελ 8, παρ. 4

Η φράση «Υπάρχουν επίσης σημαντικές διακρίσεις έναντι των ΛΟΑΤ και ιδίως κατά των διεμφυλικών προσώπων» δεν απεικονίζει με ακρίβεια την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα, όπου τα δικαιώματα και οι δραστηριότητες των ΛΟΑΤ, όπως η πραγματοποίηση της 10ης παρέλασης Gay Υπερηφάνειας στις 14 Ιουνίου στην Αθήνα, συνιστούν ευρέως αποδεκτές πρακτικές και οι ενώσεις των διεμφυλικών είναι νομικά αναγνωρισμένες και λειτουργούν ελεύθερα.

Επιπρόσθετα, ο νέος αντιρατσιστικός νόμος, ο οποίος ψηφίστηκε στις 9 Σεπτεμβρίου του 2014, σαφώς περιλαμβάνει τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου στον κατάλογο των κριτηρίων θεμελίωσης αξιόποινων πράξεων, που τιμωρούνται από το νόμο, και βάση των οποίων καθορίζονται τα άτομα στόχοι ή ομάδες ατόμων, στόχοι, των ανωτέρω πράξεων.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Παρ. 7 - 8

Όσον αφορά την «φυλετικές διακρίσεις κατά την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή επαγγέλματος» σημειώνεται ότι το κριτήριο του δημοσίου λειτουργήματος *περιλαμβάνεται ήδη* στο άρθρο 1 του νόμου 4285/2014, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 1 παρ. 5 του νόμου 927/1979 και το οποίο προβλέπει ότι " Αν η πράξη των προηγούμενων παραγράφων τελέστηκε από δημόσιο λειτουργό ή υπάλληλο, κατά την άσκηση των ανατεθειμένων σε αυτόν καθηκόντων, επιβάλλεται: α) στις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 2, φυλάκιση έξι (6) μηνών έως τριών (3) ετών και χρηματική ποινή δέκα χιλιάδων έως είκοσι πέντε χιλιάδων (10.000 -25.000) ευρώ και β) στην περίπτωση της παραγράφου 3, φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή είκοσι πέντε χιλιάδων έως πενήντα χιλιάδων (25.000 - 50.000) ευρώ.»

Παρ. 31

Εν σχέσει με αυτήν την σύσταση, σημειώνουμε ότι σύμφωνα με την ελληνική έννομη τάξη δεν είναι δυνατόν να ανατεθεί αυτό το έργο στον Συνήγορο του Πολίτη. Σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο του Συνηγόρου του Πολίτη (Νόμος 2477/1997), αποστολή του δεν είναι να λαμβάνει το μέρος ενός εκ των αντιτιθεμένων πλευρών αλλά η διευθέτηση μιας υπόθεσης ενεργώντας ως μεσολαβητής. Η ανεξαρτησία αυτού του θεσμού (είναι ανεξάρτητη διοικητική Αρχή) εγγυάται την ορθή λειτουργία του, ταυτοχρόνως όμως δεν υποκαθιστά το κάθε άτομο στην διαχείριση της υποθέσεώς του. Αν ένα άτομο το οποίο έχει ζημιωθεί δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να υπερασπίσει τα δικαιώματά του στα δικαστήρια έχει το δικαίωμα να ζητήσει νομική βοήθεια.

Παρ. 34

Δεν υπάρχουν αποδείξεις δυνάμενες να θεμελιώσουν ισχυρισμό ότι έχουν εκδηλωθεί αρνητικές συμπεριφορές κατά πολιτών χωρών οι οποίες θεωρούνται υπεύθυνες για την οικονομική κρίση.

Παρ. 39

Το τμήμα της υποσημείωσης με αριθμό 18 που αναφέρεται στην στάση της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας ως προς τον νέο αντιρατσιστικό νόμο θα πρέπει να συμπεριληφθεί στο κείμενο της παραγράφου 39, με την πρόσθετη διευκρίνιση ότι η Ιερά Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ελλάδας τον επαίνεσε ομόφωνα.

Παρ. 41-45

Θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι χάριν αποφυγής παρερμηνειών και λανθασμένων εντυπώσεων, δηλώσεις πολιτικών και άλλων δημοσίων προσώπων δεν θα πρέπει να αποσπώνται από τα συμφραζόμενά τους. Θεωρούμε ότι η Έκθεση θα έπρεπε να συμπεριλάβει αναφορά στις επανειλημμένες και κατηγορηματικές δηλώσεις καταδίκης οποιασδήποτε εκδηλώσεως ρατσισμού, εκ μέρους του συνόλου της πολιτικής ηγεσίας της Ελλάδας, καθώς και όλων σχεδόν των πολιτικών κομμάτων. Η επιλεκτική αναφορά σε δήθεν ρατσιστικά σχόλια κάποιων πολιτικών δεν συμβάλλει στην διαμόρφωση μιας αντικειμενικής εκτίμησης.

Όσον αφορά την Εκκλησία της Ελλάδος, πρέπει πρώτα από όλα να σημειωθεί, ότι αυτή δεν αποτελεί κρατικό οργανισμό. Παρ' όλα αυτά, υπογραμμίζεται ότι η ίδια στάση, της καταδίκης κάθε εκδήλωσης ρατσισμού, έχει επίσης υιοθετηθεί από την Εκκλησία της Ελλάδος. Κατά τη διάρκεια της πρόσφατης συνεδρίασης της (26 Αυγούστου 2014), η Διαρκής Ιερά Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ελλάδος, εξήρε τον πρόσφατα ψηφισθέντα αντιρατσιστικό νόμο ως μια προσπάθεια προώθησης της κοινωνικής ειρήνης και του σεβασμού για τα δικαιώματα όλων. Παράλληλα, υπενθύμισε την φιλανθρωπική αποστολή της, από την οποία ωφελούνται μεταξύ άλλων και οι μετανάστες που διαβιούν στην Ελλάδα, και τόνισε ότι η ανοχή προς τους άλλους, ως επιλογή συμπεριφοράς, δεν είναι αρκετή, αλλά θα πρέπει επίσης να επιδεικνύεται έμπρακτο ενδιαφέρον και αγάπη.

Όσον αφορά τη σύσταση «όλα τα πολιτικά κόμματα να παίρνουν ξεκάθαρη θέση κατά της ρατσιστικής ρητορικής και να κατευθύνουν τους εκπροσώπους τους κατά τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να απέχουν από υποτιμητικά σχόλια που στοχεύουν σε μια συγκεκριμένη ομάδα προσώπων λόγω της « φυλής » τους, της θρησκείας, την εθνικότητας, της γλώσσας ή της εθνοτικής καταγωγής», θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι όλα τα πολιτικά κόμματα αλλά και τα μέλη τους στην Ελλάδα, έχουν την υποχρέωση, χωρίς ουδεμία εξαίρεση, να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως

αυτά κατοχυρώνονται στο ελληνικό Σύνταγμα και τις Διεθνείς Συμβάσεις που έχουν κυρωθεί από τη χώρα μας.

Παρ. 57

Η σύσταση αναφορικά με δημόσιες δηλώσεις καταδίκης της ομοφοβικής - τρανσφοβικής ρητορικής μίσους, είναι ασαφής και άνευ σημασίας. Σημειώνεται ότι η Ελλάδα έχει κάνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση δημιουργίας ενός αποτελεσματικού πλαισίου για την καταπολέμηση του ρατσισμού, τόσο από άποψη νομοθεσίας (βλ. σχετικά νόμο 4285/2014) όσο και θεσμικών οργάνων.

Παρ. 60

Θα θέλαμε να επισημάνουμε τα εξής σε σχέση με την πρώτη φράση "Οι ελληνικές αρχές δεν παρέχουν πλήρη στατιστικά στοιχεία σχετικά με την έκταση της ρατσιστικής βίας». Αν και οι στατιστικές στον τομέα αυτό παραμένουν πρόκληση για την Ελλάδα, στοιχεία όντως παρέχονται, κάθε φορά που αυτά θα ζητηθούν και για εκθέσεις αξιολόγησης ή ερωτηματολόγια Διεθνών Οργανισμών.

Μέσα στα επόμενα δύο χρόνια, με το σχεδιασμό του νέου μας συστήματος συλλογής στατιστικών δεδομένων και πιο συγκεκριμένα, με το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων -ICCMS, το οποίο αποτελεί μέρος του Σχεδίου Δράσης αναφορικά με την πρωτοβουλία ηλεκτρονικής δικαιοσύνης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, προσδοκούμε στην δημιουργία - στον τομέα της ποινικής νομοθεσίας- ενός συνεκτικού και αξιόπιστου συστήματος κατηγοριοποίησης όλων των εγκληματικών πράξεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της ρατσιστικής βίας, τουλάχιστον στις μεγάλες ελληνικές πόλεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 60% του συνόλου των περιπτώσεων.

Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, έχει συσταθεί ομάδα εργασίας για τον συντονισμό των εθνικών δράσεων στο πλαίσιο των εργασιών της Ομάδας Εργασίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την ηλεκτρονική δικαιοσύνη (e-νόμος / e -justice). Αυτή η ομάδα εργασίας, μεταξύ άλλων, παρακολουθεί και την πρόοδο του ICCMS.

Παρ. 68-69

Με εγκύκλιο διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας (υπ' αριθμ. 6004/1/128 από 24-10-2012) δόθηκε εντολή προς την Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων/ Α.Ε.Α να επιλαμβάνεται κατ' απόλυτη προτεραιότητα των καταγγελιών για πράξεις κακομεταχείρισης, κακοποίησης ή προσβολής της προσωπικότητας αλλοδαπών, οι οποίες προέρχονται από αστυνομικούς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και λαμβάνουν χώρα σε κάθε περίπτωση, ιδίως κατά την καταγγελία από αλλοδαπούς περιστατικών ρατσιστικής βίας. Συγκεκριμένα η ως άνω Υπηρεσία καλείται να ερευνά άμεσα, δυνάμει του άρθρου 1 παρ. 2 εδαφ. α' του Ν. 2713/1999 τα εγκλήματα που διαπράττουν ή στα οποία συμμετέχουν αστυνομικοί όλων των βαθμών, συνοριακοί φύλακες και ειδικοί φρουροί, τα οποία προβλέπονται μεταξύ άλλων και από τις διατάξεις των άρθρων 137Α- 137Δ του Ποινικού Κώδικα.

Επίσης, σύμφωνα με την 1/2010 (αριθμ. πρωτ/λου 1165/23.3.2010) εγκύκλιο του Εισαγγελέα Αρείου Πάγου, σε περιπτώσεις καταγγελιών που υποβάλλουν κρατούμενοι Αστυνομικών Υπηρεσιών και αφορούν κακομεταχείρισή τους στο πλαίσιο της προανάκρισης ή της σύλληψής τους, θα πρέπει να ενημερώνεται άμεσα ο αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών και οι καταγγελίες δεν θα διερευνώνται από

αστυνομικούς της ίδιας Υπηρεσίας, αλλά από τις εισαγγελικές και δικαστικές Αρχές, χωρίς όμως να περιορίζεται η αρμοδιότητα της Δ/σης Εσωτερικών Υποθέσεων.

Εκτός του ποινικού ελέγχου για ενδεχόμενες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι αστυνομικοί υπόκεινται και στο συνεχή διοικητικό έλεγχο, ο οποίος εξασφαλίζεται από το ιδιαίτερα αυστηρό πειθαρχικό δίκαιο, ο δε κολασμός των παραβατικών συμπεριφορών γίνεται με τη μέγιστη δυνατή ταχύτητα. Στο πλαίσιο αυτό καθιερώθηκε με διαταγές του Αρχηγείου και η υποχρέωση των Αξιωματικών, για τη διερεύνηση τυχόν ρατσιστικού κινήτρου κατά την πειθαρχική διερεύνηση υποθέσεων που αφορούν αντιδεοντολογική συμπεριφορά αστυνομικών σε βάρος ατόμων, που ανήκουν σε ευάλωτες εθνοτικές, θρησκευτικές ή κοινωνικές ομάδες ή είναι αλλοδαποί. Στην περίπτωση αυτή, στα πορίσματα των διοικητικών εξετάσεων και ερευνών μνημονεύεται αν διερευνήθηκε η ύπαρξη τυχόν ρατσιστικού κινήτρου στη συμπεριφορά των ελεγχόμενων αστυνομικών.

Περαιτέρω η διερεύνηση του ρατσιστικού κινήτρου δεν επαφίεται στη βούληση των αρμοδίων για το χειρισμό τέτοιων υποθέσεων αστυνομικών, αλλά αποτελεί υποχρέωσή τους, η οποία απορρέει από την υπ' αριθμ. 7100/4/3 από 24-5-2006 εγκύκλιο διαταγή του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, για την αντιμετώπιση του ρατσισμού, της ξеноφοβίας, της μισαλλοδοξίας και της μη ανεκτικότητας κατά την αστυνομική δράση, δυνάμει της οποίας ο αστυνομικός οφείλει να ελέγχει την ύπαρξη ρατσιστικού κινήτρου, είτε ως αυτοτελούς κινήτρου, είτε ως επιμέρους κινήτρου σε περίπτωση ύπαρξης πολλαπλών κινήτρων σε ένα έγκλημα και ιδίως όταν το ομολογούν οι φερόμενοι ως δράστες, το επικαλούνται οι παθόντες και οι μάρτυρες ενός εγκλήματος, υφίστανται ενδείξεις με βάση στοιχεία αποδεκτά από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ή, οι φερόμενοι ως δράστες και τα θύματα του εγκλήματος αυτοπροσδιορίζονται ή ανήκουν σε διαφορετικές φυλετικές, θρησκευτικές και κοινωνικές ομάδες.

Επίσης, εκδόθηκε και διανεμήθηκε προς όλο το αστυνομικό προσωπικό εγχειρίδιο με τίτλο «Οδηγός Συμπεριφοράς της Ελληνικής Αστυνομίας προς θρησκευτικές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες», στο οποίο παρατίθενται με τρόπο ευσύνοπτο οι ειδικότερες κατηγορίες των ευάλωτων ομάδων και δίδονται σαφείς οδηγίες στους αστυνομικούς για τη συμπεριφορά τους προς αυτές.

Επισημαίνεται ότι, προς το σκοπό της ενίσχυσης των δικαιωμάτων των κρατουμένων από τις αστυνομικές αρχές και σε υλοποίηση σχετικής σύστασης της Διεθνούς Αμνηστίας καθιερώθηκε η ενσωμάτωση στα έντυπα πληροφοριακά δελτία για τα δικαιώματα των κρατουμένων, η δυνατότητα υποβολής έγγραφης καταγγελίας για τυχόν κακές συνθήκες κράτησης, κακοποίησης, κακομεταχείριση ή άλλες προσβολές των δικαιωμάτων τους, σύμφωνα με Υπόδειγμα που καθιερώθηκε ειδικά προς τούτο (Πληροφοριακό Δελτίο τύπου «Δ-34»). Τα υποδείγματα αυτά μεταφράστηκαν σε 16 γλώσσες. Ύστερα από την τελική τυποποίησή τους, τα εν λόγω δελτία απεστάλησαν σε όλες τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, κατόπιν της υπ' αριθμ. 7100/24/3-ε' από 12-10-2010 εγκυκλίου διαταγής Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας.

Αναφορικά με το περιστατικό που έλαβε χώρα στη Χίο την 10-10-2012, από έρευνα που διενεργήθηκε, δεν προέκυψε εμπλοκή αστυνομικού αλλά λιμενικού. Κατά συνέπεια η διερεύνησή του άπτεται των αρμοδιοτήτων της αρμόδιας Λιμενικής Αρχής.

Παρ. 70 - 71

Είναι γεγονός ότι η λειτουργία της Υπηρεσίας για την αντιμετώπιση περιστατικών αυθαιρεσίας, δεν έχει καταστεί δυνατή μέχρι σήμερα λόγω των προβλημάτων που αφορούν στην πρόσληψη προσωπικού. Παρ' όλα αυτά, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι ο νόμος 4249/2014 στοχεύει στην υπέρβαση αυτών των δυσκολιών, με την

επέκταση των μελών της αρμόδιας επιτροπής εντός της Υπηρεσίας να περιλαμβάνει τους δικηγόρους που είναι μέλη της ελληνικής Δικηγορικού Συλλόγου. Ο ίδιος νόμος προβλέπει επίσης τη συμμετοχή, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ενός εκπροσώπου του Έλληνα Συνηγόρου του Πολίτη. Εκτός αυτού, ο νόμος 4249/2014 διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του Γραφείου, το οποίο καλύπτει πλέον τη διερεύνηση καταγγελιών για παράνομη συμπεριφορά για λόγους ρατσισμού ή άλλων μορφών διακριτικής μεταχείρισης λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, σεξουαλικού προσανατολισμού ή την ταυτότητα φύλου και, γενικότερα, κάθε παραβατική συμπεριφορά κατά των προσώπων που ζουν στην Ελλάδα.

Παρ. 72

Με αφορμή δημοσιεύματα και καταγγελίες για συμμετοχή αστυνομικών σε αξιόπινες πράξεις που σχετίζονται με το κόμμα «Λαϊκός Σύνδεσμος - Χρυσή Αυγή», από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας διεξήχθη σχετική έρευνα και σε περιπτώσεις όπου προέκυψαν πειθαρχικές ή/και ποινικές ευθύνες του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας ακολουθήθηκαν οι διαδικασίες που προβλέπονται από το πειθαρχικό ή/και το ποινικό δίκαιο αντίστοιχα.

Παρ. 73

Η φράση «αυτά παρέμειναν σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκή για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ρατσιστικής βίας», στην αρχή της παραγράφου, είναι σε μεγάλο βαθμό αβάσιμη.

Παρ. 74

Αναφορικά με τη «δημιουργία Ομάδας Δράσης (Task Force) για την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας», σημειώνεται ότι οι αρμόδιες αρχές για την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών και περιφερειακών υπηρεσιών και τη διαβούλευση με την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τους άλλους εθνικούς ή Διεθνείς Οργανισμούς, ήδη υφίστανται και έχουν ακριβώς την αποστολή που περιγράφεται από την ECRI. Φοβούμαστε ότι μια νέα Ομάδα Δράσης θα οδηγούσε σε επανάληψη προσπαθειών και σε σύγχυση.

Παρ. 84

Αναφορικά με την προστασία των μεταναστών σε ευάλωτη κατάσταση, όπως τα θύματα ρατσιστικής βίας, σύμφωνα με πρόσφατη Κ.Υ.Α. (30651/2014), η οποία εξειδικεύει την έκδοση αδειών διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, οι ΥΤΧ, στους οποίους χορηγείται άδεια διαμονής ανθρωπιστικών λόγων, δικαιούνται, με βάση τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια σχετικών Κ.Υ.Α. (1747/2006 και 1453/2014), δωρεάν ιατρική και υγειονομική περίθαλψη.

Παρ. 86

Η Έκθεση αναφέρει διάφορα στοιχεία, όπως τις κυριότερες χώρες προέλευσης των μεταναστών στην Ελλάδα, χωρίς ωστόσο να αναφέρεται η πηγή τους. Επιπλέον, διατυπώνονται ορισμένες αξιολογικές κρίσεις/παραδοχές αναφορικά με την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση και τον βαθμό ένταξης των μεταναστών στην Ελλάδα, χωρίς ωστόσο να υπάρχει επαρκής τεκμηρίωση (αιτιολόγηση και αναφορά σε σχετικά ερευνητικά ή στατιστικά δεδομένα).

Παρ. 87

Όσον αφορά τη διατύπωση ότι «δεν είναι ακόμα γνωστά συγκεκριμένα αποτελέσματα» της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη των Υπηκόων Τρίτων Χωρών (ΥΤΧ), θα πρέπει να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη και με στόχο την επίτευξη των στόχων της, η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης του Ελληνικού Υπουργείου Εσωτερικών, ως Υπεύθυνη Αρχή για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης (ΕΤΕ) 2007-2013 στην Ελλάδα, έχει υλοποιήσει, με τη συνεργασία διάφορων εμπλεκόμενων στη διαδικασία της ένταξης δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, αλλά και της κοινωνίας πολιτών, σειρά δράσεων που προωθούν την ομαλή ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική κοινωνία. Όλες οι δράσεις που έχουν υλοποιηθεί στο πλαίσιο του ΕΤΕ και τα αποτελέσματά τους, έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Ταμείου. Συγκεκριμένα, από τα ετήσια προγράμματα του ΕΤΕ που έχουν υλοποιηθεί έως σήμερα, έχουν ωφεληθεί συνολικά 944.554 άτομα (γηγενείς και μετανάστες) μέσω δράσεων στους ακόλουθους τομείς: Μέτρα προ αναχώρησης, Πληροφόρηση των υπηκόων τρίτων χωρών και Ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας, Εκπαίδευση και επιμόρφωση, Υγεία, Πολιτισμός - Αθλητισμός, Έρευνα, Δικτύωση και συνεργασία σε τοπικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Παρ. 88

Σημειώνεται, ότι υιοθετήθηκε και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιουνίου 2014 (άρθρο 148) ο Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (ν. 4251/2014), και όχι την 1^η Απριλίου 2014.

Επιπρόσθετα η φράση “Παρά το γεγονός, ότι δεν περιλαμβάνει... - όπως είχε προβλεφθεί αρχικά” θα πρέπει να αντικατασταθεί με την εξής φράση “Σύμφωνα με νέα κοινή υπουργική απόφαση (no 51738/2014, Β’ 2947) του Νοεμβρίου του 2014, η οποία ορίζει τον αριθμό των ενσήμων που απαιτούνται για την ανανέωση αδειών διαμονής, ο αριθμός των απαιτούμενων ενσήμων έχει μειωθεί”. Αξίζει εδώ να αναφερθεί, η νέα Υπουργική Απόφαση, σύμφωνα με την οποία, ΥΤΧ ασφαλισμένοι στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ασφαλίζονται για 50 εργάσιμες ημέρες το χρόνο.

Παρακάτω η τελευταία πρόταση της ίδιας φράσης “... περιλαμβάνει ορισμένες μεταβατικές διατάξεις.” θα μπορούσε να τροποποιηθεί αντίστοιχα ως εξής: “Ο Κώδικας περιλαμβάνει επίσης ορισμένες μεταβατικές διατάξεις”.

Παρ. 89

Πρώτα απ’ όλα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η επίσημη μετάφραση είναι “Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών» και όχι «Τοπικά Συμβούλια Ένταξης”. Τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών συστήνονται με απόφαση των Δημοτικών Συμβουλίων. Μετά τις δημοτικές εκλογές του Μαΐου 2014 και την ανάδειξη νέων δημοτικών αρχών, αναμένεται τον Σεπτέμβριο 2014 η συγκρότηση νέων Δημοτικών Συμβουλίων. Στην παρούσα φάση, δεν είναι ακόμη γνωστός ο αριθμός των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών που θα συσταθούν. Πράγματι, κατά την προηγούμενη τετραετία, ενώ συστάθηκαν 219 Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών, λειτούργησε σημαντικά μικρότερος αριθμός αυτών. Προκειμένου να υποστηρίξει τη λειτουργία των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών, η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης, ως Υπεύθυνη Αρχή του ΕΤΕ στην Ελλάδα, έχει έως σήμερα υλοποιήσει δύο (2) δράσεις για την τεχνική υποστήριξη των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών και ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τα μέλη τους, ενώ πρόκειται να συνεχίσει να υποστηρίζει τη λειτουργία τους μέσω νέων δράσεων κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Παρ. 94-95

Η ελληνική κυβέρνηση έχει ήδη ψηφίσει νόμο για τη λειτουργία τεμένους στην Αθήνα, ενώ η μόνη προϋπόθεση που τίθεται για τη χορήγηση άδειας για άλλους χώρους προσευχής είναι να είναι ασφαλείς για τη συγκέντρωση των πιστών, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (σε θέματα πυρασφάλειας, κ.λπ.). Συγκεκριμένα, η κοινή εγκύκλιος που εκδόθηκε τον Μάιο 2014 διευκρινίζει και παρέχει καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας χώρων λατρείας θρησκευτικών κοινοτήτων, πέραν της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Η εν λόγω εγκύκλιος, με πλήρη σεβασμό του δικαιώματος των ατόμων που ανήκουν σε μια θρησκευτική κοινότητα να ασκήσουν ελεύθερα και χωρίς κανένα εμπόδιο την θρησκεία τους, αποσκοπεί στην διασφάλιση, μέσω κατάλληλων ρυθμίσεων, τόσο της ασφάλειας όσο και της προστασίας όσων συγκεντρώνονται στον τόπο της λατρείας αλλά και της ασφάλειας και της ποιότητας της ζωής όσων ζουν σε κοντινή απόσταση από αυτόν, διασφαλίζοντας έτσι και προωθώντας την κοινωνική ειρήνη και την αμοιβαία κατανόηση.

Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο), αναφερόμενο στο Σύνταγμα και σε σχετικές διεθνείς συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, διαπίστωσε πρόσφατα ότι το νομοθετικό πλαίσιο που προβλέπει τη χρηματοδότηση από το Κράτος της κατασκευής του τζαμιού δεν παραβιάζει τις αρχές της ισότητας και της ελευθερίας της έκφρασης των θρησκευτικών πεποιθήσεων, αλλά, αντίθετα, επιτρέπει σε άτομα μουσουλμανικής θρησκείας να ασκούν την θρησκεία τους, σύμφωνα με το γενικό δημόσιο συμφέρον.

Ως αποτέλεσμα, οι διοικητικές διαδικασίες προχωρούν κανονικά και σύμφωνα με τη συνήθη ρυθμό της εκτέλεσης των δημοσίων έργων. Οποιαδήποτε προσπάθεια παράκαμψης τακτικών διοικητικών διαδικασιών θα μπορούσε να δημιουργήσει νομικά προβλήματα, τα οποία θα συνεπαγόταν επιπλέον καθυστερήσεις. Το Τζαμί της Αθήνας χτίζεται από δημόσιους πόρους και ως εκ τούτου είναι ένα δημόσιο έργο.

Παρ. 98-114

Το «**Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης (Ο.Π.Δ) για την κοινωνική ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων**» (2002-2008), το οποίο, οργανώθηκε σε δύο κεντρικούς άξονες προτεραιότητας με έμφαση στις υποδομές στέγασης και στις υπηρεσίες. Σκοπός του Ο.Π.Δ ήταν η εφαρμογή μιας εθνικής πολιτικής μέσα από την υλοποίηση παρεμβάσεων οι οποίες στόχευαν στην άμβλυση των κοινωνικών ανισοτήτων, την προαγωγή της κοινωνικής δικαιοσύνης και την κοινωνική ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων. Το ΥΠ.ΕΣ ανέλαβε την υλοποίηση του *Άξονα Υποδομές* με έργα και δράσεις που αφορούν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ελλήνων Τσιγγάνων. Στο πλαίσιο αυτό χρηματοδοτήθηκαν οι ΟΤΑ για κατασκευή κατοικιών και έργων βασικής υποδομής, για εγκατάσταση λυομένων, για κατασκευή δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης, οδοποιίας, ηλεκτροφωτισμού, για διαμόρφωση κοινωνικών υποδομών, για αναπλάσεις, για δημιουργία παιδικών χαρών, για αγορά γης κλπ. Οι υποδομές χρηματοδοτήθηκαν από εθνικούς πόρους του ΠΔΕ. Ο **εγκεκριμένος προϋπολογισμός** του έργου ανέρχεται στα **120εκ. €**, και μέχρι σήμερα έχουν ενταχθεί έργα προϋπολογισμού **94 εκ. €** και έχουν πληρωθεί **62εκ.€**. Το έργο αυτό είναι σε φάση αποπληρωμής παρελθόντων οικονομικών ετών.

«**Πρόγραμμα για τη στεγαστική δανειοδότηση των Ελλήνων τσιγγάνων (2002-2009)**» που διαβιούσαν σε καταυλισμούς ή άλλες κατασκευές που δεν πληρούσαν τις στεγαστικές τους ανάγκες. Το πρόγραμμα προέβλεπε τη χορήγηση 9.000 δανείων ύψους έως 60.000€ έκαστο με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου και ευνοϊκούς όρους αποπληρωμής για την απόκτηση πρώτης κατοικίας. Σύμφωνα με στοιχεία που τηρούνται στην Υπηρεσία μας, έχουν εκδοθεί συνολικά **7.854 αποφάσεις**, εκ των οποίων **δανειακή σύμβαση έχουν συνάψει 6.625**. Η εκταμίευση διενεργείται από τις τράπεζες, ενώ η επιλογή του τρόπου

και του τόπου απόκτησης της κατοικίας αποτελεί ευθύνη των δικαιούχων. Η χορήγηση των δανείων πραγματοποιήθηκε στη βάση κοινωνικών κριτηρίων αξιολόγησης, που ελάμβαναν υπόψη τους τις ειδικότερες συνθήκες διαβίωσης της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην κατά προτεραιότητα στεγαστική συνδρομή οικογενειών με ανήλικα παιδιά ή και λοιπά προστατευόμενα μέλη, που τελούσαν σε κατάσταση χρειάς, είχαν ανάπηρα μέλη ή ήταν χαμηλής εισοδηματικής κατάστασης. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε σε εφαρμογή του άρθρου 38 του ν. 4075/2012.

Παρά την σαφήνεια των στόχων του Προγράμματος, παρουσιάστηκαν προβλήματα κατά την διαδικασία υλοποίησής του. Συγκεκριμένα, σε αρκετούς ΟΤΑ βελτιώθηκε μεν η οικιστική κατάσταση και οι συνθήκες στέγασης, υπήρξαν ωστόσο προβλήματα σε επιχειρησιακό επίπεδο, εξαιτίας της απουσίας ενός ενιαίου διοικητικού κέντρου συντονισμού των δράσεων, έλλειψης ετοιμότητας των τελικών δικαιούχων (ΟΤΑ), καθώς και της επιλογής της θεματικής (κάθετης) και όχι της χωρικής (οριζόντιας) προσέγγισης της παρέμβασης. Τέλος, σημαντικά εμπόδια στην εφαρμογή του Προγράμματος δημιούργησε σε πολλές περιπτώσεις και η ίδια η τοπική κοινωνία, ενώ σημαντικός παράγοντας αποκλεισμού των Ρομά αποτέλεσε και η μη τακτοποίηση των ληξιαρχικών στοιχείων και εγγραφών στα Δημοτολόγια και Μητρώα Αρρένων.

Οι προαναφερόμενες αδυναμίες του προγράμματος αναδείχθηκαν από την «Αποτίμηση δράσεων που εντάσσονται στο Εθνικό Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα καθώς και άλλων δράσεων που αφορούν τους Ρομά» στο πλαίσιο του έργου «Εκπόνηση Μελέτης για την Καταγραφή της Υφιστάμενης Κατάστασης των Ρομά στην Ελλάδα, Απολογισμός Δράσεων και Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για την 4^η Προγραμματική Περίοδο» που υλοποιήθηκε από την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Τα αποτελέσματα της αποτίμησης του Ο.Π.Δ. αποτέλεσαν βάση για προβληματισμό και ελήφθησαν υπόψη κατά το σχεδιασμό της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2012-2020.

Αναφορικά με τον μηχανισμό των δανείων, πρέπει να επισημάνουμε, ότι είχε αποτελέσματα ορατά στον πληθυσμό των Ρομά, καθώς μπόρεσε να εξασφαλίσει άμεσα μόνιμη κατοικία. Ωστόσο, δεν κατέστη δυνατόν να αντιμετωπισθεί το σύνολο των περιπτώσεων.

Θεωρούμε σημαντικό να επαναλάβουμε ότι οι Έλληνες Ρομά καλύπτονται από το ίδιο πλαίσιο ανθρωπίνων και πολιτικών δικαιωμάτων με τον υπόλοιπο ελληνικό πληθυσμό. Αυτό περιλαμβάνει και την πρόσβαση στην εκπαίδευση, το οποίο συνεπάγεται πρακτικά ότι τα κύρια νομικά κείμενα σχετικά με την πρόσβαση στην εκπαίδευση δεν κάνουν ιδιαίτερη μνεία στα παιδιά των Ρομά. Παρ' όλα αυτά, το Υπουργείο Παιδείας θα συνεχίσει να εφαρμόζει επιπλέον προληπτικά μέτρα και ειδικά προγράμματα λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες του πληθυσμού των Ρομά και την προκατάληψη ή τον αποκλεισμό που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τα παιδιά Ρομά κατά τη διάρκεια της σχολικής τους εκπαίδευσης. Πέραν των ανωτέρω, μια σημαντική εξέλιξη έλαβε χώρα πρόσφατα κατά την οποία, σε πλήρη συμμόρφωση με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εκδόθηκε εγκύκλιος από το Υπουργείο Παιδείας τον Μάιο του 2014 με την οποία αποφασίστηκε το κλείσιμο του 12ου Δημοτικού Σχολείου στον Ασπρόπυργο. Τα παιδιά Ρομά που παρακολούθησαν το εν λόγω σχολείο μπορούν τώρα να παρακολουθούν άλλα όμορα σχολεία στην περιοχή του Ασπροπύργου. Επιπλέον, στην εγκύκλιο που εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2014, όσον αφορά τον εκπαιδευτικό προγραμματισμό του σχολικού έτους 2014-2015 τονίστηκε για άλλη μια φορά η σημασία της απρόσκοπτης πρόσβασης των παιδιών Ρομά στα σχολεία. Υπενθυμίστηκε σε όλους τους Διευθυντές των σχολικών μονάδων η υποχρέωσή τους να εγγράφουν μαθητές Ρομά στα Δημοτικά Σχολεία και κλήθηκαν να παράσχουν υποστήριξη με κάθε δυνατό τρόπο έτσι ώστε οι μαθητές Ρομά να περιλαμβάνονται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στην προαναφερθείσα εγκύκλιο γίνεται σαφές ότι τα σχολεία θα πρέπει επίσης να συνεργάζονται με τους

συμμετέχοντες στην υλοποίηση του προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», έτσι ώστε οι παρεμβάσεις στον τομέα της εκπαίδευσης των Ρομά να έχουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Παρ. 115-126

Αναφορικά με τη μουσουλμανική μειονότητα στη Θράκη, η γεωγραφική περιοχή στην οποία κατοικούν τα μέλη της μειονότητας ανήκει στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης. Συνεπώς, ο όρος «Δυτική Θράκη» είναι ανακριβής.

Σχετικά με τους ανιθαγενείς μουσουλμάνους που κατοικούν στη Θράκη, εκκρεμούν λίγες αιτήσεις για ελληνική ιθαγένεια. Στην πραγματικότητα, εκκρεμούν μόνο πέντε (5) υποθέσεις ανιθαγενών μουσουλμάνων, στους οποίους έχει χορηγηθεί ειδική άδεια διαμονής (Δελτίο ταυτότητας ανιθαγενούς). Αυτά τα πρόσωπα δεν έχουν αιτηθεί ελληνική ιθαγένεια.

Αναφορικά με το ρόλο που διαδραματίζει το Υπουργείο Εξωτερικών σε σχέση με τη μουσουλμανική μειονότητα, δέον σημειωθεί ότι τα υπουργεία της Ελληνικής Κυβέρνησης και οι φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης δρουν στην περιοχή, ο καθένας ξεχωριστά, βάσει των αρμοδιοτήτων τους, όπως συμβαίνει άλλωστε σε κάθε άλλο μέρος της χώρας. Η αποστολή της περιφερειακής υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικών περιορίζεται στην παρακολούθηση της συμμόρφωσης της χώρας προς τις διεθνείς υποχρεώσεις της.

Πρόσφατη εξέλιξη αποτελεί η ψήφιση νόμου, στις 27 Νοεμβρίου 2014, που συστήνει ένα νέο ακαδημαϊκό τμήμα για τους εκπαιδευτικούς του μειονοτικού προγράμματος στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (Αλεξανδρούπολη). Δίδεται, έτσι, η δυνατότητα στους αποφοίτους του τμήματος αυτού να εξειδικευτούν στη μειονοτική εκπαίδευση και να διοριστούν, κατόπιν εξετάσεων, στα μειονοτικά σχολεία - αποσκοπώντας στην έτι περαιτέρω βελτίωση του επιπέδου της μειονοτικής εκπαίδευσης, ικανοποιώντας ένα χρόνιο αίτημα της μειονότητας.

Παρ. 142 και 143

Με νόμο, τον Αύγουστο του 2014, συστάθηκε Επιτροπή Σχεδιασμού και Συντονισμού Δράσεων για θέματα Σεξουαλικής Αγωγής σε μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης η οποία αναμένεται να συμβάλει θετικά στην ευαισθητοποίηση των μαθητών σε θέματα ΛΟΑΤ. Σε εγκύκλιο του Ιουνίου 2014, τα σχολεία καλούνται να συμπεριλάβουν στις εργασίες τους για το σχολικό έτος 2014-2015 δράσεις για την πρόληψη της σχολικής βίας και εκφοβισμού, σε συνεργασία με σχολικούς συμβούλους και με τους συντονιστές των δράσεων για την πρόληψη της σχολικής βίας και εκφοβισμού στην περιοχή τους.